

वा० रा०

॥ ९५ ॥

आर्तप्रलापान् आर्तवाक्यानि प्रलपतः कथयतः ॥ १७ ॥ द्विजानांसंगमार्थं सन्निकृष्टपदन्यासोभूत्वा वनपरायणएव शनैर्जगाम ननुनिवृत्तोनापिस्थितः रथेनगमनेब्राह्मणक्लेशेनदोषः ॥ प्रतिनिवृत्त्य ब्राह्मणाश्वासने व्रतभंगोभवतीतिधिया पद्भ्यामंदगमनोभूत् ॥ यावद्वृद्धसन्निधानमितिभावः ॥ १८ ॥ रथेनपरिमोक्तं नशशाक अत्यंतरथवे गालंबनेननिवर्तयितुंनशशाकेत्यर्थः ॥ तत्रघृणाचक्षुर्ब्रहेतुः घृणा दया तत्सूचकचक्षुष्मानित्यर्थः ॥ १९ ॥ गच्छंतमवे स्वप्रार्थनानंतरमपि नस्थितं नापिनिवृत्तमित्य

एवमार्तप्रलापांस्तान्वृद्धान्प्रलपतोद्विजान् ॥ अवेक्ष्यसहसारामोरथादवततारह ॥ १७ ॥ पद्भ्यामेवजगामाथससीतःसहलक्ष्मणः ॥ सन्निकृष्टपदन्यासोरामोवनपरायणः ॥ १८ ॥ द्विजातीन्हिपदार्तांस्तान्रामश्चारित्रवत्सलः ॥ नशशाकघृणाचक्षुःपरिमोक्तुरथेनसः ॥ १९ ॥ गच्छंतमेवतंदृष्ट्वारामंसंभ्रांतमानसाः ॥ ऊचुःपरमसंतप्तारामंवाक्यमिदंद्विजाः ॥ २० ॥ ब्राह्मण्यंकृत्स्नमेतत्त्वांब्रह्मण्यमनु गच्छति ॥ द्विजस्कंधाधिरूढास्त्वामग्नयोप्यनुयांत्यमी ॥ २१ ॥ वाजपेयसमुत्थानिछत्राण्येतानिपश्यतः ॥ पृष्ठतोनुप्रयातानिमेघा निवजलात्यये ॥ २२ ॥ अनवाप्तातपत्रस्यरश्मिसंतापितस्यते ॥ एभिश्छायांकरिष्यामःस्वैश्छत्रैर्वाजपेयकैः ॥ २३ ॥ याहिनःसततं बुद्धिर्वेदमंत्रानुसारिणी ॥ त्वत्कृतेसाकृतावत्सवनवासानुचारिणी ॥ २४ ॥ हृदयेष्ववतिष्ठतेवेदायेनःपरंधनं ॥ वत्स्यंत्यपिगृहेष्वेवदा राश्चारित्ररक्षिताः ॥ २५ ॥

र्थः ॥ २० ॥ ब्राह्मण्यं ब्राह्मणसमूहः ब्रह्मण्यं ब्रह्महितं द्विजस्कंधाधिरूढाः पात्रारणिद्वारेणेतिशेषः ॥ २१ ॥ वाजपेयसमुत्थानि वाजपेययाजिनोराजवच्छत्रादिसंबंधस्यश्रुतावुक्तेः ॥ मेघानिव जलात्यये शारदमेघवत्पांडुराणिछत्राणीत्यर्थः ॥ २२ ॥ अनवाप्तातपत्रस्य अप्राप्तश्चेतच्छत्रस्य ॥ वाजपेयकैः वाजपेययागप्राप्तैः ॥ २३ ॥ वेदमंत्रानुसारिणी तदभ्यासानुसरणीला ॥ त्वत्कृते त्वन्निमित्तं वनवासानुसारिणी वेदाभ्यासादिपरित्यज्य वनवासोन्मुखीकृतेत्यर्थः ॥ २४ ॥ अस्माकंत्वयासहवनानुगमने नकाप्यनुपपत्तिरित्याहुः ॥ हृदयेष्विति ॥ येनोस्माकंपरंधनंवेदास्तेऽस्माकंहृदयेऽवावतिष्ठते ॥ चारित्रं पातिव्रत्यं ॥ २५ ॥

अ० कां०

॥ ९५ ॥